

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی، هریراچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلانی

(۱۳۰) غروشدر .

نسخه سی ۵ غروش ،

سنه لکی ۵۲ نسخه در

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پیشیندر

مسلكه موافق آثار مع المنونیه

قبول اولنور . درج ایدله یین

یازیلر اعاده اولونماز

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

محمد عاكف

اشرف اربیب

اتبعون اهدكم سبیل الرشاد

الرشید

سیر ۱۳۰۳

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

صاحب و مدیر مسئول

باش محمد

غیر محدود و غیر متناهی در (دیور . ینہ بوکا بناء در کہ علماء اسلام اسباب عام اولہرق یالکز عقلی کورمہ مشر ، باشلیجہ اوچ شی کور مشلردر :

۱ — مشاهده و تجربہ ،

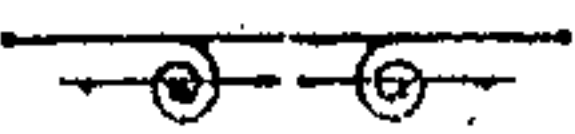
۲ — عقل و منطق ،

۳ — اخبارات صحیحہ .

شمدی عقل و فلسفہ ایلہ معرفۃ اللہک ثبوتی و آخرتک امکاتی ادراک ایدہ بیلیمکله بولرہ ایمانک بر وظیفہ اولدینی یعنی دیانی دخی ہر وجہلہ فلسفہک ، منطقک ضیاع آراق لازم اولدینی دہ اخطار ایتہلی یز . کرچہ علما و فلاسفہ اسلامدن بر چوقلری دہ وجوب ایمانک عقلاً و منطقاً اثباتی طرفداری اولمشلرسدہ دہ جمهور خفیہ دہ داخل اولدینی حالہ دہ جمهور اہل سنت بو وجوبک طریق اخبار و نقلدن یعنی طریق نبوتدن مستفاد اولدینی دہ ادعا دہ اصرار ایتشلردر . شوقدر کہ امام اعظم ابو حنیفہ حضرتلری بتون شرعیات دہ اولدینی کی وجوب ایمانک دخی یالکز عقل ایلہ ثابت اولمہ جہنی در میان بیورمقلہ برابر ایمان باللہ دہ تجربہ عمومیہک نقل شرعی کی بو وجوبی افادہ ایدہ جکی تہیت ایتشدر .

بورادہ شونی تلمیخ ایدر کہ یالکز طریق فلسفہ دن یورویہرک معرفۃ اللہ و اصل اولہ میانلری عقل و منطق ہر حالہ جاہل اطلاقہ لایق کورورسدہ وظیفہ بیلیمک ، ترک وظیفہ ایلہ اتہام ایدہ بیلہ جکی بر آز جای نظر در . فقط تبلیغات انبیادن خبردار اولدینی ، و یا عصرلرک ییغیدینی نتائج تجربیہی طاشیان نقول صحیحہ تاریخیہ آکام بولندینی حالہ بو طریقہ ایمان ایدہ میرک معرفۃ اللہک بر وظیفہ بولندینی قبول ایتیانلر بو نقطہ نظر دن منکر وظیفہ ، کافر عنوانہ مستحق اولورلر . بنابرین دلالت ، عقلیہ ؛ حاکمیت وظیفہ ، نقلہ در . عقل رہبر اولور . فقط امر و نہی تطبیق ایتدیرن ، ثواب و عقاب تطبیق ایدہ جک اولان او دکلدر : ایشہ فلسفہ ایلہ ، دینک جہت افتراقلری ..

محمد محمدی

اسلامدہ اخلاق

۲

حضرت علی [کرم اللہ وجہہ و رضی اللہ عنہ] بولوندینی غزالردہ مقتولین اوزرندہ ظہور ایدن نقود و اشیا ی آیر . تقسیم اولونمق ایچون وارثلرینہ کوندریردی . قدسیت تربیت .. مشرب مروت ایچون بوندن دہا کریمانہ بر مقیاس اخلاقی اراہسنہ امکان وارمیدر ؟

امام المسلمین بولوندینی زمانلر ، بر کیجہ حضورینہ اصحاب مصالحدن بر ذات کیرر . او کندہ کی رحلہ اوزرندہ بولونان مومنین برینک یاندینی و حضرت مرتضانک اوموم ایشیغندہ چالشیدینی کورور . نفسہ ماند بر امر ایچون کوروشمک ایستہ دیکنی سویلر . حضرت امیر المؤمنین

قرآن عظیم الشانہ دقت ایدیلرسہ آکلاشیلرک تبلیغی اخبارات و نقلیات صرفدن ، کذلک تشریحات محضدن عبارت دکلدر . بر طرفدن امری نقل و تبلیغ ایلر ، دیگر طرفدن او امرک اسباب نبوتیہ سنی احتوا ایدن ارشادات فکریہ و حسیہ دہ بولنور . بر طرفدن (یا ایہا الناس اعبدوا ربکم - قل ہواللہ احد) امرلری ویررکن دیگر طرفدن (الذی خلقکم والذین من قبلکم لعلکم تتقون ، الذی جعل لکم الارض فراشا الخ) ، کذلک (او لم یفکروا ، او لم یظنوا) کی تزیلات و ارشادات ایلہ انفسی و آفاقی اسباب و طرق عقلیہ و شہودیہ اراہ ایدرک وجود الہی ، امکان آخرتی اثبات ایدہ بیلہ جک و یا فعلاً حس و وجدانہ طویورہ بیلہ جک بر چوق ایلہ کوستر و بو ادلہی بر لسان قدسی ایلہ بیان و تصویر دہ ابراز ایلدیکی اعجازی دخی اخطار ایدرک دہ ہایدی بویہ سویلہ بیکز باقیم ، دیر .

بونکچون علماء اسلام نزدندہ ، عقل و علم ایلہ ایمان باللہ متنازع دکلدر . کرچہ ایمانک حسیات یولیلہ دہ اکتسابی واردر . فقط بو اکتساب عقل ایلہ متنازع اکتسابلردن دکلدر . اسلامدہ ایمان باللہ اولہ بر ایماندر کہ اکام طریق احتسابدن ، ہم طریق تفکر دن وصول ممکندر . ہر ایکسنی جمع ایدہ بیلیمک ایسہ الکیوک موفقیتر . قرون وسطی دہ اروپا فلسفہ سی دخی ایمان ایلہ عقلک توفیقی غایہ سنی تعقیب ایلہ مش ایدی . فقط ایمان نصرانیت ایلہ طریق عقل متعارض ایدی . بونک ایچون عقل ایلہ ایمانک ساحۂ حکملری تفریق ایتک مجبوریتہ دوشدیلر . سن طوماس : « عقل ذات الہینک وحدتی اثبات ایدہ بیلر . تثلیث دکل ، دیمش [۱] ، وفی الحقیقہ بو کونہ قدر غرب بو تلقی دہ دوام ایتک مجبور اولمشدر . ایشہ سن طوماسک غربہ بو کونہ قدر جاری اولان بوسوزی ایمان اسلامی لہندہ بر اعترافدر . چونکہ ایمان اسلام توحید تام اولدینیچون عقل ایلہ افتراق ایدہ جک بر جہق قلامش و بناء علیہ فلسفہ ایلہ باریشہ بیان یالکز ایمان اسلامی اولدینی بحق تظاہر ایتش دیمکدر کہ کنجلمزک جوضی بو نقطہ دن فافلدر .

خلاصہ : عقل و فلسفہ باب ایماندہ یعنی توحید ایلہ معرفۃ اللہ دہ دین اسلامک معارضی دکل ، مؤیدی در . مسئلہ آخرتہ ایسہ یالکز امکان نقطہ نظر دن مؤیدی در . بوکا بناء در کہ دین اسلامدہ عقلک ابطال ایدہ بیلہ جکی هیچ بر مطلوب اعتقادی و عملی یوقدر . فقط عقلک بالذات اثبات ایدہ جکی و فقط عندالتلقین قبول ایدہ بیلہ جکی حقائق اعتقادیہ واردر . ذاتاً بتون ساحۂ علمدہ دہ عقلک خدمتی بویہ دکلدر ؟ بتون علملرک کاشفی یالکز منطق و عقامیدر ؟ عقل و منطقک کندی کندینہ استبعاد ایدہ بیلہ جکی بر چوق شیلرک بر تصادفہ مستند بر کشف ایلہ حقائق عالمیہ ایچنہ کیردکلری و بالاخرہ اوغراشہ اوغراشہ عقلاً و منطقاً دہ حل اولندقلری عصر حاضر دہ اک مسلم بر حقیقتدر . بو نقطہ یی ایضاح صدندہ محی الدین عربی فتوحانندہ (عقل متفکر اولمق حیثیتلہ محدود و متناہیدر . فقط قابل اولمق حیثیتلہ

[۱] تاریخ فلسفہ بولزانہ (ص ۵)

اخلاقكده مابہ القیامیدر . قدر والاری عندالله وعند الناس بحیل
بویورولان رسل فحاشی حاشا قومیسوئجی به تشبیه ایله
بعض سبکمنزاندہ دین و اخلاق نامہ بر شی آرامق شیطاندن کرامت
بکلمکہ بکثر .

احیاءالعلوم صاحب محترمی متبحرین علمای اخلاقہ ذن امام غزالی
حضرتلری اخلاق سیئہی [سموم قائلہ] ایله تعریف بویوریورلر .
آہ ! نہ اولوردی ! اخلاق سیئہ کاشکی سموم قائلہ اولسیدی ! .. چونکہ
ضرری شخصہ منحصر قالیر ؛ امراض ساریہ کی بوتون دنیای خاک
ہلاکہ سرمزدی .

کوربیورزکہ اخلاق سیئہ مسلط اولدینی یرلردہ بوتون افرادملتہ
آز زمان اینجندہ استیلا ایدہرک اوملتک موجودیتی صحیفہ عالمدن سیلوب
سوپوریور . بونک اینجون اخلاقک کویستہرہ جکی تدابیر تحفظیہ ایله
افراد ملتک ہربری وقایہ نفسہ اعتنا ایلمک اقتضا ایدر .

دیورلرکہ ، بوکونک ترقیات عالیہ سنہ واصل اولان ملتہ آرسندہ کی
تربیہ مدنیہ صحیحہ ، البتہ تربیہ دینیہی اہمال ایدر ، حتی احمایلر .
بزدہ دیرزکہ ، ملل مرقیہ آرسندہ کی تربیہ مدنیہ صحیحہ ، ہیچ بر
وقت تربیہ دینیہی اہمال وبالخاصہ احمایدہ من .

اسلامدہ اخلاقہ حائد ، فقط احکام دینیہ نک اس الاساسی اولمایان
خصوصاتی تصیردہ جواز و آردر . بوکی امور ، ایجابات عرف وزمانہ
کورہ تغیر اولونور . فقط احکام دینیہ نک اس الاساسی ایجہ تعین
وتقدیر ایتک اقتضا ایدر .

دین ، بشریتی مسمود و بختیار ایدہرک موهوبات سجانیہ دندر .
بو اعتقاددہ اولمایوبدہ دینی بشریتک حریت حقیقیہ سنی تعیند اینجون
بوینہ طاقیلش بر زنجیر آہنن غدایدنلرک ، تربیہ مدنیہ و اخلاق
انسانیہ نامہ وجودہ کثیرہ جکری خصوصات ، افراد بشر اینجون
دنوی ، اخروی باذی خسران اولور .

جناب اسما [رضی اللہ عنہا] - کہ حضرت عائشہ [رضی اللہ عنہا]
نک بابا برہمشیر سیدر . [ذات النطاقین] عنوان مفخرتیلہ معروفدر -
بر کون آرقسنہ کیدیکی برانجہ ثوب ایله حضور جنات پیغمبریہ
داخل اولور . صلی اللہ علیہ وسلم اقدیم حضرتلری اعراض ایله
یا اسما ! سن بلوغہ رسیدہ اولان طائفہ نسانک یوزندن ، آووجلرندن
باشقہ بربری کورونمک اویامازا . بویورورلر . آلتدن بدنی کورونہرک
قدر ایجہ اولان البسیہ کیوبدہ ملائسہ حقیقی مغایر شرع
شریفدر .

حال بویله ایکن بوکون برطاقم مسلمان نامی طاشیان نسوانک
بیای تپہ دن طرناغہ آجیق صاجیق کزملری اخلاق اسلامیہ ایله
ناصل قابل تالیف اولہ بیلیر . نسوانک بستی نص قاطع ایله فرمان
یورولش ایکن بوحکم جلیل الہینک تغیرینہ تصدی ایدنلرہ قارشی
انسان شرع میندن ایشیدیلہرک عتاب وتذیر عجا نہ قدر شیدید
اولہ حقدر .

دیگر مومی یاقار ؛ یا مقصدہ اولان مومی سوندیرر ، اوداق دیکلر . زائر
مومک برینک سوندیریلوب دیکرینک یا قلمہ سندہ کی حکمتی سؤال ایلر .
اوصاحب عدل و مروت اولان خلیفہ اعظم ، اولجہ یا مقصدہ اولان مومک
بیت المال مسلمینک آقہ سیلہ آلدیغنی و بیت المالہ عائد خصوصاتدہ
قوللاندیغنی ، دیکرینک کندی آقہ سیلہ آلدیغنی افادہ ایدر .

ایشته اوحامیان دین .. اومروتندان بختہ یسندرکہ نفسلری علم
ایله .. اعمال صالحہ ایله .. حسابات حسبہ ایله تہذیب .. تأدیب .. تالیف
ایله مشلر ، قدرت خالقک ، اخلاق بشردہ وجودہ کثیرہ جکی کمالہ
بویله برر الہی نمونہ اخلاق کویستہرہ ایدر .

مشهوردرکہ فاروق اعظمک عہد خلافتدہ عشرہ مبشرہ دن زیر
بن العوام [رضی اللہ عنہ] مرابط صفتیلہ سرحد رومہ عزیمت اینجون
رخصت ایستر . حضرت فاروق آکا مصر امارتی تکلیف ایلر . او
مجاہد فی سبیل اللہ ایسہ اعتذار و امتناع ایله مرابط اولہرق مصرہ عزیمت
واکمال فتوحاتہ عقللرہ حیرت ویرہرک درجہ خدمت ایدر .

عجا مکارم و فضائل اخلاقک بودرجہ عالیہ سی ہانکی دین و امت
افرادندہ بویله میذولا کوریلہ بیلمشدر ؟

معلومدرکہ شرایع الہیہ دن مقصود بالذات اولان شی انبای آدمی
محاسن اخلاق ایله بختیار ایتکدر .

بوترکیہ جلیلہ دن ایسہ ہانکی عاقل دورین واردرکہ اظہار غفلت
ایتسون ؟ وار ایسہ آنلر اینجون دنیادہرہ ، عقبادہرہ خسران و خیت
محققدر ، مقرردر .

برقوم اخلاقسزلقدن چکیدیکی مصائبی ، نہ ضرورتدن کورور ..
نہ سارتدن .. نہ قحط و غلادن چکر .. نہ طاعون و وبادن . اخلاقسزلق
دائمی الاذا بربلادر . دفعی واجب بر مصیبت عظیمادر .

بعضاً کورولویورزکہ سلامت فکریہ نک ہیچ بروقت قبول ایتہدیکی ،
حتی تخیلندہ روحزک تترہدیکی سیئاتی بر چوقلری بر ذوق عظیم ایله
اجرا ایله یورلر . متلذذ اولویورلر . بوحال شہہ یوق کہ آنلردہ برچوق
یا کلش تلقینات .. برچوق ناروا تأثیرات ایله سلامت فکریہ نک اخلاص
ایدلش اولدیغنی اثبات ایدر .

اخلاق ، عالم حالندہ تدوین ایله بن حکمای اسلامیہ علم اخلاق ؛
وجدان بشرہ طریق خیر و شری ارانہ ایدر . اقسام و وظائف
انسانیہی اعداد ایلر . نفس ناطقہ نک امراض معنویہ دن اسباب صیانتی
وعلل روحانیہ نک دفع مضرتی احضار ایلر بر علمدر ... دیہ تعریف
ایله یورلر .

خیر و شہردن غافل .. وظائف انسانیہ نک اجر اسندن عاقل ..
امراض معنویہ ایله مغلول .. علل روحانیہ نک مضرتہ ابتلا ایله مدخول
اولانلرک جمعیت بشریہ اینجندہ موقعی ندر ؟ صورلر ..

انسانلری سجایای عالیہ ربط ایدن بر قوت واردرکہ اودہ دین
وایماندر .

ایمان ہر فرد انسانی اینجون لازمہ در . چونکہ روحک صحتی ..

نسوان اسلامك تسترى ، مخدراتمز ایچون نشانه عصمت وعفت
عد اولونمشدر .

دینده مبالاسزلانی الك بیوك واسطه ترقی عد ایدنلره قارشى ،
دیانت اسلامیه نك استناد ایله دیكى بر طاقم احکامى ، بصر بصیرتله تتبع
ایتمه لرنی توصیه ایدرز .

بزلره کوره کالات انسانیه یی اکتساب ایچون علم وعرفانی بیتوب
توکنمك شانندن اولمایان ایکی معلم حکمت واردر . بونلردن بری :
آیات بیناندرکه ، ندای حقمناسیله عبادات ومعاملاتمزدده نفسلرمیزی
محاسن ومکارمه دعوت ایدر .

دیگری : احادیث نبویه درکه کافه احوالده سلامت وسعادتمزه
کافل اوله رق ارائه طریق هدایت ایدر . بوالهی ، بو آسمانی ایکی استاد
کالك فیض ارشادی ، بوتون دنیا ایچون فردای قیامت قدر کافی بر
نعمت عظمادر .

روایات مشهوره دندرکه ، زمان سعادتمده ایمانیدن بری ، حضور
رسالتپناهییه داخل اولور . صاحب شریعت سلطان انبیا دن اوچ دفعه
دینك نه اولدیفی سؤال ایدر . رسول حکمتما ب ، [حسن خلق]
ذیه جواب ویریرلر .

ینه اوزمان کزین نبوته ادراك ایله یین اصحاب کزیندن بر قاجی
حضور سعادتمده بر قادینك فرط عباداتیه تقواسنندن بحث ایدرلر .
طرف رسالتپناهییدن : « لاخیر فیها » بویورولور . اسبابی سؤال
ایدنلره : « قومشولری حقند ادا ایتك » سؤالخلیه مألوفره ، جوابی
ویریلیر .

« سؤالخلق ذنب » خطاب نبوی ، ارباب ایمان واذعان ایچون
نه بیوك بردستور انباء وعبرتدر .

سید المرسلین امت مرحومه سنی « سزلی شسکدن یقینه ، کبرین
تواضعه ، عداوتدن نصیحته ، ریادن اخلاصه ، غیبتدن زهده ، دعوت
ایدن مجالس ادب وحکمتده بولونکمز ! » امر جللی ایله ده مساویدن
محاسنه ترغیب بویوریور .

کیم نه دیرسه دیسون ! بز ، « ان الله یامر بالعدل والاحسان ... »
و « قد افلح » آیت کریمه لرینک احتوائیلدیکی اساسات اخلاقیه نك
احکامنه تبعیتی سلامت حال واستقباله مدار نجات عد ایدرز .

طوبی قائمالمغندن متقاعد

محمد امین

مولوی محمد علی وهمت مشکوره تی ۱۱

کتاب مبینك انکلیزجه ترجمه سی واولسانده تفسیری

کچنلرده ، لوندرده انتشار ایدن « اسلامیق ره بوو — مجموعه
اسلامیه » پک مهم ومعظم بر اثرک انتشارینی تبشیر ایدیوردی : قرآن

[۱] هندستانده علمای اسلامیه به مولوی دیرلر .

کریمك انکلیز ترجمه وتفسیری . بو اثر مبارکک محرری اکا بر علمای
اسلامیه دن « مولوی محمد علی » در . ایلك دفعه اوله رق علمای اسلامیه دن
بری غرب لسانلردن برینه والک مهمنه ، غرب ایچون حالا بر معما
اولان کتاب مبینمیزی جدأ بیوك وپک بیوك بر موفقیتله ترجمه وینه
اولسانله تفسیر ایدیور .

حقیقه غرب عالمی ، اون درت عصرلق بر عمره وهیچ شهسز
بر عمر ابدییه مالک اولان قرآن کریمی آکلامامشدی ، آکلایه میوردی .
غربك الك منصف حکماسی ، علماسی بیله قرآن کریمه کنججه اوکا بر
درلو عقل ایردیره مینرک مبهوت ومتحیرقالیور ، بعضاًده مناسبتسز سوزلر
صرف ایتمکدن خالی قالمیوردی . بو ، قرآن ترجمه سی دییه او قودقلری
شیلردن منسجم ، يك آهنگ رمعنی چیقاره ماملرینك بر نتیجه طبیعیه سیدی .
غریبلرک قرآن کریمی قصداً ای ترجمه ایتدکلری ادعا اولنه ماز .
فقط قرآن کریمی ترجمه ایتك ایچون ساده شویله ، بویله لسان عربییه
واقف اولمق کافی دکلددر . قرآنی ترجمه وتفسیر ایده بیلمك ایچون علوم
اسلامیه ده تبحر ایتك ، بونك ایچون ده بر عمر صرف ایتك لازمدر .
شهسز بر غریبل قرآنی موفقیت ممکنه ایله ترجمه ایده بیلمك ایچون
بو قدر فداکارلغه تحمل ایده مز . بو بیوك ایشی اولسه اولسه بیوك
بر مسلمان عالمی یابایلیر . فقط بونك برده ، قرآنی ترجمه ایده بیله جک
درجه ده السنه غریبه دن برینه واقف اولمسی لازمکلیرکه بر لسان عربییه
بودرجه آشنای اولمق او یله قولای برشی دکلددر . بونی تجربه ایدنلر
بیلیر . طوغروسی ، بز ، زمانمزدده بوایشی باشاره بیله جک بر مسلمان
عالمك بولندیغندن خبردار دکلدك . چونکه کندی علمامزك ایچنده
آثار غریبه یی او قویه بیله جک درجه ده لسان آشنای ذواتک ندرتی
کور میوردی . هله علمامز ایچنده السنه غریبه دن بزیله حقایق اسلامیه یی
مدافعه ایدن اولو العزمی همان هیچ کورمه دک کی در . دکل السنه
غریبه دن بزیله ، وکون علمامز ایچنده لسان عربی ایله آثار علمیه
یازدجق ، اثرلرنی جار اقطار جهانده کی مسلمانلره او قوته جق ذوات
بیله آزالدغه آزالدی ، همان هیچ قالمادی . پک یاقین بر زمانه قدر
علمامز کندی لسان مادرزادلردن ماعدا برده لسان دینمزه حقیله
کسب وقوف ایدرک آثار علمیه لرینی عربجه یازارلر وبتون عالم اسلامی
مستفید ایدرلردی . ایشك اک آجی طرفی شودرکه السنه غریبه
وعربجه دن واز کچدک ، کندی لسانمزه بیلهدینمز حقنده او یله احتیاجمزه
وفا ایدم جک اثرلر چیقما یور . وبوندن طولاییدرکه بوکون کنجلیکمزک
الده اسلامی ، اسلامك اعتقادیات ، اخلاقیات ، اجتماعیات وسیاسیاتی
لایقیله تشریح وتوضیح ایدم جک برتک اثر یوق . ارشاد وتنویریه
مکلف اولدقلری ملته قارشى بودرجه مهمان اولان کتبیبه علمامز انکلتزه نك
انغلیقان کلیساسنك ایراد ایتدکلری سؤالره بیله حالا بر جواب ویرمدیلر .
حال بوکه سؤالارک وروندن بری سکز طقوز آی کچدی ظن ایدیوروز .
ایشته علمامزک بوجانی کوردیکمز ایچون حقائق اسلامیه یی کمال
اقتدار ایله نشر ومداغه ایدم جک ، اکا بر اسلامیه نك موجودیتندن نومید